

Prisindex och priser på livsmedelsområdet 2011

JO1001

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
A Administrativa och legala uppgifter	2
A.1 Ämnesområde.....	2
A.2 Statistikområde.....	2
A.3 SOS-klassificering.....	2
A.4 Statistikansvarig.....	2
A.5 Statistikproducent.....	3
A.6 Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8 Gallringsföreskrifter	3
A.9 EU-reglering	3
A.10 Syfte och historik.....	3
A.11 Statistik användning.....	3
A.12 Uppläggning och genomförande.....	4
A.13 Internationell rapportering	4
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B Kvalitetsdeklaration	5
B.0 Inledning	5
B.1 Innehåll	5
1.1 Statistiska målstorheter	5
1.1.1 Objekt och population	5
1.1.2 Variabler	5
1.1.3 Statistiska mått	5
1.1.4 Redovisningsgrupper	5
1.1.5 Referenstider	6
B.2 Tillförlitlighet.....	7
2.1 Tillförlitlighet totalt	7
2.2 Osäkerhetskällor	7
2.3 Redovisning av osäkerhetsmått	8
B.3 Aktualitet	8
3.1 Frekvens	8
3.2 Framställningstid	8

3.3	Punktlighet	8
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet.....	8
4.1	Jämförbarhet över tiden	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
B.5	Tillgänglighet och förståelighet.....	9
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation	10
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster	10

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Prisutvecklingen i jordbruket

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100)

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statens Jordbruksverk
Postadress: 551 52 JÖNKÖPING
Besöksadress: Vallgatan 8
Kontaktperson: Ann-Marie Karlsson
Telefon: 036-15 59 33
Telefax: 036-34 01 96
E-post: ann-marie.karlsson(@)jordbruksverket.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statens Jordbruksverk
<i>Postadress:</i>	551 52 JÖNKÖPING
<i>Besöksadress:</i>	Vallgatan 8
<i>Kontaktperson:</i>	Tomas Eriksson
<i>Telefon:</i>	036-15 57 27
<i>Telefax:</i>	036-34 01 96
<i>E-post:</i>	tomas-h.eriksson(@)jordbruksverket.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallringsföreskrifterna innebär att blanketterna makuleras efter tio år.

A.9 EU-reglering

Denna statistik faller inte under någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Sedan år 1970 har prisutvecklingen i Sverige på jordbruks- och livsmedelsområdet följts genom redovisning av ett system av indexserier. Under prisregleringsperioderna fram t.o.m. 1990 utgjorde detta indexsystem ett viktigt underlag vid prisöverläggningarna. Förutom *A- och PM-index* (Avräkningsprisindex och Produktionsmedelsprisindex) ingår i detta system *PPI-J* (Producentprisindex för jordbruksreglerade produkter) och *KPI-J* (Konsumentprisindex för jordbruksreglerade produkter). Tidigare har även *PR-index* (Primärförädlingsprisindex, tidigare benämnt Prisregleringsprisindex) ingått. Sedan 1995 har PM- och A-index alltmer anpassats till motsvarande indexserier Input Price Index och Output Price Index vid EUs statistikmyndighet Eurostat.

Det övergripande syftet med indexserierna i systemet är att kunna följa den genomsnittliga prisutvecklingen, dels för jordbruks- och livsmedelsprodukter från jordbrukarledet fram till konsumentledet, dels för jordbrukets produktionsmedel.

Utöver prisindexserier redovisas priser för ett antal jordbruksprodukter.

A.11 Statistikanvändning

I Sverige används statistiken av branschorganisationer, enskilda företag, Jordbruksverket och andra myndigheter som underlag för marknadsbedömningar, kalkyler, prognoser och utredningar. Statistiken används även av EU-kommissionen som underlag för marknadsbedömningar m.m.

A.12 Uppläggning och genomförande

Prisuppgifter samlas månadsvis in från ett stort antal uppgiftslämnare, oftast via e-post enkäter. Uppgiftslämnarna är vanligen olika för olika produkter och väljs ut på ett sådant sätt att få uppgiftslämnare täcker en stor del av marknaden.

Följande fyra indexserier redovisas med basår 2005 för samtliga serier. Endast PM-index och A-index ingår i Sveriges Officiella Statistik.

1. *Produktionsmedelsprisindex (PM-index)* avser att visa prisutvecklingen på de produktionsmedel som används i jordbruket. Denna indexserie är jämförbar med det Input Price Index, som Eurostat publicerar för alla EU-länder.
2. *Avräkningsprisindex (A-index)* avser att visa utvecklingen av avräkningspriser för jordbruksprodukter. A-index är en prisindexserie, varför det inte ingår för producenterna inkomsthöjande ersättningar, såsom direktbidrag i form av arealersättningar, djurbidrag eller gårdsstöd. Denna indexserie är jämförbar med det Output Price Index, som Eurostat publicerar för alla EU-länder.
3. *Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J)*, avser att visa prisutvecklingen på de livsmedel som lämnar livsmedelsindustrin och avser jordbruksprodukter, vilka ingick i den tidigare svenska jordbruksprisregleringen. Detta innebär t.ex. att priser på trädgårdprodukter inte ingår i denna prisserie.
4. *Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J)* avser att visa prisutvecklingen på priser till konsument för samma produkter som PPI-J. Liksom för PPI-J ingår inte här prisutvecklingen för trädgårdprodukter.

Årsindex för enskilda produkter i A-index beräknas som ovägda eller vägda aritmetiska medelvärden av månadsindextal. För övriga indexserier beräknas årsindex för samtliga poster som ovägda medeltal av månadsindextal. Årsindextal för A-index totalt beräknas från årsindex för de enskilda produkterna.

A.13 Internationell rapportering

EU:s medlemsländer beräknar och översänder Output Price Index (motsvarande Avräkningsprisindex), Input Price Index (motsvarande Produktionsmedelsprisindex) och vissa avräkningspriser till Eurostat enligt informella överenskommelser. Prisindexserier avseende kvartal och kalenderår samt prisserier avseende kalenderår är det som översänds.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

I de följande avsnitten redovisas kvalitetsuppgifter för Avräkningsprisindex (A-index) och Produktionsmedelsprisindex (PM-index), som är de enda av de ovan nämnda prisindexserierna som ingår i den officiella statistiken. PPI-J och KPI-J utgör delindexserier i SCB:s indexserier PPI och KPI. Kvaliteten för PPI-J och KPI-J torde därför delvis framgå av motsvarande beskrivning av statistiken för PPI och KPI.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- Utvecklingen sedan 2005 av avräkningspriser på jordbruksprodukter
- Utvecklingen sedan 2005 av priserna på jordbrukets produktionsmedel
- Genomsnittliga avräkningspriser på vissa jordbruksprodukter

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen är samtliga företag i landet, som

- köper upp jordbruksprodukter från jordbrukssektorn, eller
- till jordbrukssektorn säljer sådana varor och tjänster, som utgör produktionsmedel inom jordbruket.

1.1.2 Variabler

Följande variabler redovisas:

- avräkningspriser för jordbruksprodukter,
- indextal per månad och år (2005 = 100).
- procentuella förändringar av indextalen sedan samma månad föregående år.

Både totalindex och produktindex beräknas i A- och PM-index som kedjade prisindex av typen Laspeyres index. Vägningstalen för enskilda poster har baserats på fördelningen av produktionsvärden resp. kostnader enligt EAA (Economic Accounts for Agriculture) under de tre åren 2004 - 2006.

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av typen medelvärde och kvot. Följande skattningar är av typen *medelvärde*:

- avräkningspriser.

Följande skattningar är av typen *kvot*:

- indextal,
- procentuell förändring.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Skattningar av *medelpriser* för vara av viss kvalitet totalt för landet redovisas för

följande jordbruksprodukter:

- Höstvete, Råg, Korn, Foderkorn, Maltkorn, Foderhavre och Rågvete,
- Raps,
- Sockerbetor, Matpotatis, Potatis för stärkelse,
- Tulpaner, Blomkål, Tomater, Vitkål, Växthusodlad gurka, Morötter och Lök
- Äpplen och Jordgubbar på friland
- Livkalv, Mellankalv, Hanungnöt, Ko,
- Slaktsvin och smågrisar
- Får, lamm,
- Slaktkyckling,
- Mjolk,
- Ägg.

Utöver detta redovisas genomsnittliga avräkningspriser vid slakt för ett antal djurslag.

I *A-index* ingår följande redovisningsgrupper:

- Vete, Korn, Havre, Råg, Annan spannmål, S:a spannmål,
- Oljeväxtfrö och oljehaltiga frukter, Sockerbetor, Andra industrigrödor, S:a industrigrödor,
- Foderväxter,
- Grönsaker och frukt,
- Matpotatis, Utsädespotatis, Annan potatis, S:a potatis,
- Blommor och plantskoleväxter,
- S:a Vegetabilier,
- Nötkreatur, Storboskap, Kalv, Svin, Får och getter, Fjäderfä, Andra djur, S:a Djur
- Mjolk, Ägg, Andra animaliska produkter, S:a Animaliska produkter
- S:a Animalieproduktion,
- Totalt.

I *PM-index* ingår följande redovisningsgrupper:

- Utsäde
- Elektricitet, Diesel, Andra bränslen och drivmedel, S:a Energi och smörjmedel
- Enkla gödselmedel, Sammansatta gödselmedel, S:a Gödnings- och jordförbättringsmedel
- Svampmedel, Insektsmedel, Ogräsmedel, S:a Växtskydds- och bekämpningsmedel
- Veterinärkostnader
- Djurfoder
- Underhåll av utrustning
- Underhåll av byggnader
- Andra varor och tjänster
- S:a Insatsförbrukning (löpande utgifter)
- Traktorer, Övriga maskiner, S:a Maskiner och redskap
- Byggnader
- S:a investeringsvaror och tjänster
- Totalt

1.1.5 Referenstider

Priser och indextal redovisas för månad och kalenderår. I indexserierna är basåret 2005, tidigare basår var 2000. Månadspriser och månadstalen baseras vanligen på priset den femtonde varje månad eller på genomsnittliga priser under månaden. Årsmedeltal beräknas som vägda medelvärden av månadstalen för avräkningspriser och A-index och som ovägda aritmetiska medelvärden av månadstalen för PM-index.

1.2. Fullständighet

-

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

På grund av den metod som används vid urvalen av företag och urvalen av varor och tjänster, är det inte möjligt att ange statistiska osäkerhetsmarginaler för de beräknade indextalen.

2.2 Osäkerhetskällor

De viktigaste felkällorna är urvalsfel, täckningsfel, mätfel och bortfallsfel. Det subjektiva urvalet av uppgiftslämnare och representantvaror torde tillsammans med själva prismätningen ge det största bidraget till osäkerheten.

2.2.1 Urval

Urvalsfel uppstår till följd av den metod som används för urvalet av inköps- och försäljningsställen och för urvalet av representantvaror. Båda urvalen görs subjektivt efter kriteriet att en stor del av respektive marknad skall täckas med relativt få prisuppgifter. Uppgiftslämnare blir därför oftast de större företagen på marknaden eller branschorganisationer och dessa lämnar prisuppgifter på de vanligaste produkterna.

2.2.2 Ramtäckning

En viss undertäckning föreligger p.g.a. att det finns företag (i allmänhet förhållandevis små) med anknytning till jordbrukssektorn som inte är kända och därför inte ingår i urvalsramen. Denna felkälla torde ge endast ett litet bidrag till osäkerheten.

2.2.3 Mätning

Priser samlas in för ett subjektivt urval av varor och tjänster, s.k. representantvaror. Priser erhålls dels genom postenkäter till företag dels från prislistor som används av företagen. Priset ska avse av jordbruksföretagen faktiskt erhållna eller utbetalda priser, men i vissa fall anger uppgiftslämnarna listpriser. Eventuella rabatter ska vara frändragna men är det inte alltid. I en situation då minskad efterfrågan leder till ökade inslag av rabatter överskattar ett index baserat på listpriser den verkliga prisutvecklingen. Motsatsen gäller när rabatterna minskar.

Priset ska i princip avse samma vara över tiden och inte inkludera kvalitetsförändringar. Om kvaliteten på en representantvara ändras, används olika metoder för att korrigera det erhållna priset i samband med indexberäkningen beroende på vilken information som föreligger.

På grund av att säsongsvängningarna vanligen är starka för trädgårdsprodukter,

används för denna delserie i A-index den s.k. korgmetoden. Denna innebär att priser endast ingår i indexberäkningen de månader då resp. produkt finns på marknaden. För denna produktgrupp baseras därför vanligen index på priser från olika produkter under på varandra följande månader. Indexjämförelser bör därför inte göras för närliggande perioder. Denna beräkningsmetod har föreslagits av EU:s statistikmyndighet Eurostat att användas i samtliga medlemsländer.

Vissa priser, speciellt avräkningspriser är preliminära vid första publiceringstillfället. Till skillnad från t.ex. Konsumentprisindex ska PM- och A-index per definition revideras när nya definitiva uppgifter erhålls. Det betyder att indexserierna ständigt revideras på grund av t.ex. att preliminära priser använts till dess att definitiva erhållits, efterlikvider blivit kända eller av andra orsaker. I vissa fall kan det ta upp till ett år innan alla månadsindextal blir definitiva. Mellan tidpunkten för den första publiceringen och till dess att ett indextal blir definitivt kan indextalerna förändras avsevärt, speciellt under perioder med stora pris-svängningar.

2.2.4 Svartsbortfall

Vid bortfall någon månad används olika imputeringsmetoder. Vanligen används prisutvecklingen hos andra uppgiftslämnare för samma eller liknande produkt. När senare faktiska priser erhålls ersätter dessa de preliminära.

Denna felkälla torde ge ett obetydligt bidrag till osäkerheten.

2.2.5 Bearbetning

De insamlade uppgifterna granskas enskilt. Vid oklarheter tas kontakt med uppgiftslämnaren.

2.2.6 Modellantaganden

-

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning av osäkerhetsmått sker.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Statistiken beräknas och publiceras tolv gånger per år.

3.2 Framställningstid

Ca 45 dagar efter månadens slut.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

I samband med EU-inträdet 1995 förändrades beräkningen av PM-index och A-index. Fram till och med 1994 ingick inte trädgårdsnäringen i någon av indexserierna. Till följd av de statistikkrav som finns inom EU:s statistikmyndighet Eurostat, beräknas PM- och A-index fr.o.m. januari 1995 inklusive trädgårdsnä-

ringen.

I samband med byte till 1995 och 2000 som basår gjordes ytterligare en del förändringar av beräkningsmetoder och innehåll i indexserierna, så att de i allt större grad överensstämmer med motsvarande serier Input Price Index och Output Price Index inom EU. Detta har medfört att de nationella serierna inte är helt jämförbara bakåt i tiden.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

A- och PM-index kan i första hand jämföras med de Output- och Input-indexer från samtliga EU-länder som översänds till Eurostat. Dessa indexserier publiceras i Eurostats publikationer "Statistics in focus" och "Agricultural Quarterly bulletin" (ISSN 1607 – 2307) samt i Eurostats databas NewCronos.

A-index används också nationellt för jämförelser med PPI-J, KPI-J och KPI även om innehåll och beräkningsmetoder skiljer sig något åt. Vid jämförelser mellan prisutvecklingen på jordbruks- och livsmedelsprodukter enligt de olika indexserierna bör hänsyn tas till bl.a. följande:

- I A-index ingår endast inhemskt producerade råvaror medan i PPI-J och KPI-J även ingår importerade livsmedel.
- I A-index ingår trädgårdsprodukter, vilka inte ingår i PPI-J och KPI-J.
- I PPI-J och KPI-J ingår inte försäljning till storhushåll.
- Varuurlvalen i PPI-J och KPI-J är ej samordnade och kampanjbidrag som ger lägre konsumentpriser påverkar KPI-J men inte PPI-J.
- Förändringar av momsen påverkar KPI-J men inte de båda övriga indexserierna.
- I A-index ändras vikter var femte år medan de i KPI-J och PPI-J ändras varje år.

Siffrorna i A-index och PM-index kan komma att revideras då ytterligare information tillkommer såsom definitiva uppgifter om efterlikvider etc.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

-

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken presenteras i Statistiska meddelanden, månads- och årsvis i SM JO 49 samt för längre tidsperioder i SM JO 46, på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under avdelningen Statistik samt på SCB:s webbplats www.scb.se. De flesta statistikuppgifterna översänds kvartalsvis till EU:s statistikmyndighet Eurostat och publiceras därefter i Eurostats publikation "Agricultural statistics. Quarterly bulletin" (ISSN 1607-2308) och i dess databas NewCronos. Vissa uppgifter publiceras även i Jordbruksstatistisk årsbok.

Indexserier uttryckta med nuvarande och tidigare basår samt prisserier återfinns också i Jordbruksverkets statistikdatabas. Databasen återfinns på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under "Statistik" eller som en E-tjänst.

5.2 Presentation

Presentation sker i form av diagram, tabeller och korta textkommentarer.

5.3 Dokumentation

Dokumentation finns också i en publikation som började komma ut år 2000. Den senaste, JO 46 SM 0401 - Prisindex på jordbruks- och livsmedelsområdet 1966/67-2003, utkom 2004-06-10. En s.k. *Fördjupad dokumentation av statistiken* finns också tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under ”Statistik”.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterial lämnas inte ut.

5.5 Upplysningstjänster

För att få ytterligare information om innehållet i och bakgrunden till indexserierna på jordbruksområdet vänder man sig till Statistikenheten på Jordbruksverket med e-postadress statistik@jordbruksverket.se.